

ZAMONAVIY PEDTEXNOLOGIYALAR VOSITASIDA TALABA YOSHLARNING MANTIQUIY TAFAKURINI RIVOJLANTIRISH

Mamura Yo‘ldosheva Baxtiyarovna,

Toshkent davlat transport universiteti

Chet tillar kafedrası assistenti

E-mail:mbaxtiyarovna@gmail.com

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada zamonaviy pedtexnologiyalar vositasida talaba, yoshlarning mantiqiy tafakurini rivojlantirishda texnologiyalarning ta‘lim jarayonini tashkil etishdagi ahamiyati, pedagogik ta‘sir yordamida ta‘lim oluvchilarning fanlarni o‘zlashtirishga bo‘lgan qiziqish va intilishlarini oshirish, pedagogik texnologiyaning asosiy vazifalari, ular vositasida yoshlarning tafakkurini, mantiqiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish, pedagogik texnologiyalarning ko‘rinishlari, pedagogik texnologiyaning tarkibiy qismlari kabi masalalar to‘xtalib ilmiy jihatdan yoritib berilgan.

***Kalit so‘zlar:** Ta‘lim, pedagogik texnologiya, yoshlar tafakkuri, mantiqiy fikrlash, an‘anaviy ta‘lim, tasnifiy tavsif, tamoyillar, an‘anaviy texnologiyasi, loyihalashtirilgan ta‘lim.*

ABSTRACT

In this article, the importance of technology in the organization of the educational process in the development of the logical thinking of students and young people with the help of modern pedtechnologies, increasing the interest and aspirations of learners to master subjects with the help of pedagogical influence, the main tasks of pedagogical technology, the thinking of young people through them, development of logical thinking skills, aspects of pedagogical technologies, components of pedagogical technology are highlighted from a scientific point of view.

***Key words:** Education, pedagogical technology, youth thinking, logical thinking, traditional education, classification description, principles, traditional technology, designed education.*

KIRISH

Mamlakatimiz mustaqillikka erishgach istiqbol yo‘limizni, milliy g‘oya va mafkuramiz aniq qilib belgilab olishimizni davr talab qilardi. Buning uchun avvalam bor o‘z ta‘limi-tarbiyaviy maqsadimiz va vazifalarimiz, uni amalga oshirish dasturlarimizni belgilab olishimiz kerak edi. Birinchi Prezidentimizning ma‘naviy mafkuraviy, barkamol avlodni voyaga yetkazish borasida bir qator asarlarida ushbu yo‘nalishdagi davlat siyosati ustivor masala ekanligi bir necha bor ta‘kidlab o‘tkanlar.

Bobokalonlarimizning azaliy orzulari, milliy va umumbashariy qadriyatlari, ma'naviy yodgorliklar zamonaviy pedagogikaning maqsadi va vazifalarini shakllanishiga asos bo'lmoqda. Davlatimiz tomonidan qabul qilinadigan "Kadrlar tayyorlash Milliy dasturi"da ushbu maqsad yoritib berilgan. Zero, zamonaviy pedagogikaning bosh maqsadi ham yetuk, yuksak malakali, ma'naviyatli, ma'rifatli, mustaqil fikr yurita oluvchi, raqobatbardosh kadrlarni tayyorlashdan iboratdir. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyevning 2017 yil 27 iyuldagi "Oliy ma'lumotli mutaxassislar tayyorlash sifatini oshirishda iqtisodiyot sohalari va tarmoqlarining ishtirokini yanada kengaytirish choratadbirlari to'g'risida"gi PQ-3151-sonli qarorida oliy ta'limda kadrlar tayyorlash jarayoniga e'tiborni kuchaytirish, ilmiy izlanishlar iqtisodiyot sohasining real ehtiyojlaridan kelib chiqib amalga oshirilishi lozimligi ta'kidlab o'tilgan. Jamiyat taraqqiyotini jadallashtirish va ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning eng muhim omillaridan biri – bu samarali innovatsion siyosatni amalga oshirish, ilmiy-texnika taraqqiyoti yutuqlariga asoslangan yangi, ilg'or texnologiyalar, mehnatni tashkil etish va boshqarish yangi shakllari hamda yirik ixtirolar natijalarini joriy qilishdan iboratdir. Avvalombor, yosh avlod ongini yanada yuksaltirishda har bir pedagog o'qituv-chining eng muhim vazifalaridan biri bu – yosh avlodning dunyoqarashlarini hisob-ga olgan holda u bilan to'g'ri yondashish hamda kasbga bo'lgan muhabbat, yurtga bo'lgan mehr tushunchalarini uyg'unlashtirib, ular bilimni yanada takomillashti-rish, tashkil etish va rag'batlantirish masalasidir. Hozirgi kunda talaba yoshlarda kerakli bilim va ko'nikmalarni mustahkamlash bilan bir qatorda ularni kasbga bo'lgan faoliyatini to'g'ri yo'naltirish maqsadida ijtimoiy-gumanitar fanlar bilan bu tushunchalarni uyg'unlashtirib borish maqsadga muvofiqdir. Xususan tarix, milliy istiqlol g'oyasi va ma'naviyat asoslari, O'zbekiston tarixi va boshqa darsliklar kesimida vatanimiz tarixini hamda uning naqadar yuksak poydevorga ega ekanligi yaqqol namoyon etib berilganligi hamda uning boshqa fanlar uyg'unligida olib borilishi yoshlar ongida salmoqli dunyoqarashlarning kelib chiqishiga turtki bo'ladi desak mubolag'a bo'lmas edi.

Tobora ulg'ayib borayotgan yosh avlodning ertangi kunini tariximiz zarvaraqlaridagi milliy qadriyatlarimiz asosida shakllantirish, ularning yurtga nisbatan faxrlanish tuyg'usini keltirib chiqarishi barchamizga sir emas. Shunday ekan buyuk ma'naviyatimiz asoschilaridan bo'lgan tariximiz, o'zbek elining dong'ini dunyoga tanitgan buyuk bobokalonlarimizning vatanimizga qo'shgan hissasini eslatish hamda biz kimning avlodi ekanligimizni yosh avlodga to'g'ri yo'sinda singdirish vatanimiz kelajagini, uning ertangi kunini belgilab beruvchi yosh avlodimizni yanada o'ziga bo'lgan ishonch, ertangi kunga bo'lgan ishtiyoq ruhida tarbiyalaydi, desak fikrimizning yorqin dalili bo'lar edi.

Pedagogik texnologiya ilmiy bilimlar tizimi sifatida ta'lim jarayonini optimallashtirishi va ta'minlashi kerak. Ta'lim – bu jamiyatda sodir bo'ladigan ob'yektiv jarayon bo'lib, u rivojlanuvchi xarakterga ega. Tarbiyaning maqsadi esa rivojlanish jarayonida o'z hayotini mustaqil ravishda qurish qobiliyatiga ega bo'lgan shaxsni shakllantirishdir. Ko'rinib turibdiki, hayotni tartibga solishning turli xil variantlari bilan tanishish ta'lim muammosining yechimini topmaydi, shunday qilib: bolaning rivojlanishi uning o'zi faollik ko'rsatganda, hayotda o'zaro munosabatda bo'lganda sodir bo'ladi, bu faoliyatning xarakteri shaxsning sub'yektiv erkin munosabati bilan belgilanadi, pedagogik ta'sir yoshni ijtimoiy qadriyatlarga ma'lum munosabatga yo'naltiradi, o'qituvchining o'zaro ta'siri va bola bilan o'zaro munosabatning butun jarayoni zamonaviy madaniyat darajasida va ta'lim maqsadiga muvofiq amalga oshirilishi kerak. Shuning uchun pedagogik texnologiyaning tarkibiy qismlarini aniqlash uchun bir qator savollarga javob berish kerak:

- 1) pedagogik texnologiya qanday elementlardan iborat;
- 2) ularning zaruriy va yetarli darajada mavjudligi nima;
- 3) ular qanday munosabatda; 4) har bir elementning umumiy va xususiy vazifalari nimadan iborat.

Pedagogva talabalarning o'zaro munosabati yuqori ma'noda bir-biriga o'zaro ta'sir qilishdan ko'ra ko'proq ma'noni anglatadi. O'zaro aloqani amalga oshirish uchun suhbatdoshlar bir-birlarini ushbu muloqotning teng sub'yektlari sifatida qabul qilishlari kerak, bu amalda “o'qituvchi-shogird” tizimida unchalik keng tarqalgan emas. Pedagogik ta'sir qisqa muddatli muloqot yoki uzoq muddatli ta'sir sifatida harakat qilib, ta'lim maqsadiga muvofiq funksiyalarni amalga oshirishni ta'minlaydi. Pedagogik ta'sirni tahlil qilganda, pedagogva talaba o'rtasidagi o'zaro munosabatlarning dastlabki momenti sifatida uning maqsadidan kelib chiqish kerak. pedagogik ta'sirning asosiy maqsadi yoshni o'z hayotidan xabardor sub'yekt pozitsiyasiga o'tkazishdir. Pedagogik ta'sirning ushbu funktsiyalarini amalga oshirish pedagogik texnologiya bilan ta'minlanadi, u o'qituvchining hayot bilan o'zaro munosabatida bolaga ta'sirini ilmiy asoslaydi, uning munosabatini shakllantiradi. Pedagogik texnologiyaning mohiyati o'zaro bog'langan, ichki mantiqqa ega bo'lgan zarur va yetarli elementlar tizimi orqali ochib beriladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Talabalarning ta'lim yutuqlarini baholash texnologiyasi pedagogik tajribalar doirasida ishlab chiqilgan bo'lib, texnologiyaning maqsadi – nazorat bosqichida yoshga yo'naltirilgan ta'limni rivojlantirish tamoyillarini amalga oshirishni ta'minlashda xizmat qiladi.

Pedagogik texnologiyaning asosiy vazifalari: - yoshlar bilimdan foydalanish ko'nikmalarini qanday egallashini, ya'ni tayyorlashning zamonaviy ta'lim maqsadlariga qanchalik mos kelishini aniqlash; - yoshning o'z harakatlari natijasini mustaqil baholash, o'zini nazorat qilish, o'z xatolarini topish va tuzatish qobiliyatini rivojlantirish; - yoshni muvaffaqiyatga undash, uni maktab nazorati va baholash qo'rqividan xalos qilish, qulay muhit yaratish, yoshlarning psixologik salomatligini saqlash. Bunday texnologiyalar ta'limning sifat jihatidan yangi bosqichiga o'tish imkonini beradi. Pedagogdars mavzusi, maqsadlari haqida ma'lumot beradi, bu esa talabalarda kognitiv qiziqishning paydo bo'lishiga hech qanday hissa qo'shmaydi. Yechimni izlash tayyor bilimlarni taqdim etishga qisqartiriladi, ya'ni ko'pchilik sinf tomonidan materialni tushunishni kafolatlamaydigan materialning tushuntirishlaridan iborat.

Bugungi kunda pedagogiyoshga yetkazishga harakat qilayotgan "ob'yektiv bilim" tashuvchisining asosiy vazifasi – yoshlarni yangi bilimlarni ochishda tashabbuskorlik va mustaqillik ko'rsatishga undash, bu bilimlarni turli muammoli masalalarni yechishda qo'llash yo'llarini izlashdan iborat. Yechimni topish bosqichida pedagogtalabalarni gipotezalarni ilgari surishga va sinab ko'rishga undaydi, ya'ni bilimning "kashfiyotini" ta'minlaydi. Shunday qilib, yangi rivojlanayotgan ta'lim muhitini yaratish muammosini hal qilishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar katta ahamiyatga ega.

TAHLIL VA NATIJALAR

Pedagogik texnologiyalarning rivojlanishi bilan uning an'anaviy usullardan qanday farq qilishini aniqlash muammosi paydo bo'ladi. Bu masala bo'yicha bir nechta fikrlar ko'rsatib o'tilgan:

1. Texnologiya – bu erishish mumkin bo'lgan qattiq kodlangan natijaga ega bo'lgan texnika va bu natijaga erishish uchun mo'ljallangan muayyan vositalar.

2. Texnologiya va metodika ekvivalent tushunchalardir, lekin ikkinchisida talaba va pedagogshaxsiga, ularning o'zaro ta'sir qilish usullariga ko'proq e'tibor beriladi.

3. Metodologiya kengroq tushuncha bo'lib, u bir nechta texnologiyalarni o'z ichiga olishi mumkin. Bunday holda, ko'pincha metodologiya yaxlit pedagogik tizim sifatida qaraladi.

4. Metodika va texnologiya deyarli bir xil.

5. Texnologiya – o'rganishning ma'lum bir usuli bo'lib, unda o'quv funksiyasini amalga oshirish uchun asosiy yukni shaxsning nazorati ostidagi o'quv quroli bajaradi.

Bunda pedagog texnologiyalar yordamisiz o'qitish vazifasini bajaradigan o'qitish vositalariga etakchi rol beriladi.

Pedagog mashg'ulot davomida, balki yoshlar faoliyatini rag'batlantirish, tashkil etish va muvofiqlashtirish funksiyalarini bajaradi. Pedagogik nazariya va amaliyotning hozirgi holati ko'rib chiqilgan variantlardan birinchisini eng to'g'ri va to'liq aks ettiradi. Texnologiyaning tarkibi – bu usullar majmui emas, balki pedagogik jarayon tomonlarining ob'yektiv barqaror aloqalariga (qonunlariga) tayanganda mumkin bo'lgan istalgan natijaga olib keladigan faoliyatning belgilangan bosqichlari. Texnologiya inson tarbiyasi jarayonini ilmiy bilish natijasida ta'lim jarayoni qonuniyatlariga asoslanadi. Metodika empirik tajribaga, o'qituvchining mahoratiga asoslanadi, uning badiiyligiga, san'atiga yaqinroqdir. Texnologiya – bu ramka, metodika – bu qobiq, pedagogfaoliyatining shakli. Berilgan natijani ta'minlovchi o'quv jarayonini qurishda texnologiyaning vazifasi.

Bu texnologiyaning yana bir muhim funktsiyasini – tajribani uzatish, uni boshqalar tomonidan qo'llashni amalga oshirishga imkon beradi, shuning uchun u dastlab shaxsiy ma'nosini yo'qotishi kerak. Muhim takrorlash darajasidagi pedagogik ta'lim noyob bo'lgan yoki ularni rasmiy takrorlashni talab qiladigan usullarga emas, balki texnologiyalarga asoslanishi kerak. "Pedagogik texnologiya" konsepsiyasining muhim belgisi sifatida ta'limga tizimli yondashish YuNESKO ta'rifida o'z aksini topgan bo'lib, unga ko'ra pedagogik texnologiya o'qitish va o'qitishning butun jarayonini yaratish, qo'llash va belgilashning tizimli usuli bo'lib, ta'lim shakllarini optimallashtirishga qaratilgan texnik va inson resurslari va ularning o'zaro ta'sirini hisobga olishni ifodalaydi .

Har qanday pedagogik texnologiya asosiy uslubiy talablarga javob berishi kerak. Kontseptuallik – har bir pedagogik texnologiya ma'lum bir ilmiy konsepsiyaga, jumladan, ta'lim maqsadlariga erishishning falsafiy, psixologik, didaktik va ijtimoiy-pedagogik asoslanishiga yo'naltirilishi kerak. Muvofiqlik – pedagogik texnologiya tizimning barcha xususiyatlariga ega bo'lishi kerak: jarayonning mantiqiyliigi, uning barcha qismlarining o'zaro bog'liqligi, yaxlitligi . Boshqarish qobiliyati diagnostik maqsadlarni belgilash, rejalashtirish, o'quv jarayonini loyihalash, bosqichma-bosqich diagnostika, natijalarni tuzatish uchun vositalar va usullarni o'zgartirish imkoniyatini nazarda tutadi. Samaradorlik – zamonaviy pedagogik texnologiyalar raqobat sharoitida mavjud bo'lib, natijalar jihatidan samarali va xarajatlar bo'yicha optimal bo'lishi, ma'lum bir ta'lim standartiga erishishni kafolatlashi kerak.

Qayta ishlab chiqarish pedagogik texnologiyani bir xil turdagi boshqa ta'lim muassasalarida, boshqa fanlar tomonidan qo'llash (takrorlash) imkoniyatini nazarda tutadi. Bugungi kunda ta'lim nazariyasi va amaliyotida ta'lim jarayonining ko'plab variantlari mavjud. Har bir muallif va ijrochi pedagogik jarayonga o'ziga xos, individual yondashuvlarni olib keladi, shu munosabat bilan ular har bir o'ziga xos

texnologiya mualliflik huquqi bilan himoyalangan deb aytishadi. Bu fikrga qo‘shilish mumkin. Biroq, ko‘pgina texnologiyalar o‘zlarining maqsadlari, mazmuni, qo‘llaniladigan usullari va vositalarida juda ko‘p o‘xshashliklarga ega va umumiy xususiyatlarga ko‘ra ularni bir nechta umumlashtirilgan guruhlariga ajratish mumkin. Aslida, faqat bitta omil, usul, prinsipdan foydalanadigan bunday monotexnologiyalar mavjud emas – pedagogik texnologiya har doim murakkab bo‘ladi. Pedagogik texnologiyalarning sinflari qo‘llash darajasiga ko‘ra umumiy pedagogik, alohida uslubiy (predmetli) va mahalliy (modulli) texnologiyalarga ajratiladi .

Falsafiy asosga ko‘ra: materialistik va idealistik, dialektik va metafizik, ilmiy va diniy, gumanistik va g‘ayriinsoniy, antroposofik va teosofik, pragmatik va ekzistensial, erkin ta‘lim, majburlash va boshqalar. Aqliy rivojlanishning yetakchi omiliga ko‘ra: biogen, sotsiogen, psixogen va idealistik texnologiyalar. Bugungi kunda shaxsiyat biogen, sotsiogen va psixogen omillarning yig‘indisi ta‘sirining natijasi ekanligi umumiy qabul qilinadi, ammo ma‘lum bir texnologiya ulardan birortasini hisobga olishi yoki tayanishi mumkin, uni asosiy deb hisoblashi mumkin.

Biz neyrologistik dasturlashning kamroq tarqalgan texnologiyalarini va taklif qiluvchi texnologiyalarni ham eslatib o‘tishimiz mumkin: shaxsiy tuzilmalarga e‘tibor qaratish orqali: axborot (maktab bilimlarini, fanlar bo‘yicha ko‘nikmalarni shakllantirish); operatsion (aqliy harakatlar usullarini shakllantirish); hissiy-badiiy va hissiy-axloqiy (estetik va axloqiy munosabatlar sohasini shakllantirish); o‘z-o‘zini rivojlantirish texnologiyalari (shaxsning o‘zini o‘zi boshqarish mexanizmlarini shakllantirish); evristik (ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish) va amaliy (samarali-amaliy sohani shakllantirish). Zamonaviy ilmiy adabiyotlarda mazmun va tuzilish xususiyatiga ko‘ra texnologiyalar quyidagilarga ajratiladi: o‘qitish va tarbiyalash, dunyoviy va diniy, umumiy ta‘lim va kasbiy yo‘naltirilgan, gumanitar va texnokratik, turli sanoat, xususiy mavzu, shuningdek monotexnologiyalar, kompleks (politexnologiyalar), kirib boradigan texnologiyalar

Mazmun va tuzilish xususiyatiga ko‘ra texnologiyalar guruhi Monotexnologiyalarda butun o‘quv jarayoni har qanday ustuvor, ustun g‘oya, tamoyil, konsepsiyaga asoslanadi, murakkablarida u turli xil monotexnologiyalar elementlaridan birlashtiriladi. Kognitiv faoliyatni tashkil etish va boshqarish turiga ko‘ra, V.P.Bespalko pedagogik tizimlarning (texnologiyalarning) quyidagi tasnifini taklif qildi:

pedagogning talaba bilan o‘zaro munosabati ochiq (talabalarning nazoratsiz va tuzatib bo‘lmaydigan faoliyati), siklik (nazorat, o‘z-o‘zini nazorat qilish va o‘zaro nazorat bilan), tarqoq (frontal) yoki yo‘naltirilgan (individual) va nihoyat, qo‘lda bo‘lishi mumkin. (og‘zaki) yoki avtomatlashtirilgan (o‘quv qurollari yordamida).

Ushbu xususiyatlarning kombinatsiyasi quyidagi texnologiyalar turlarini belgilaydi: - klassik ma'ruza asosidagi o'qitish (nazorat - ochiq, tarqoq, qo'lda); - audiovizual texnik vositalar yordamida o'qitish (ochiq, tarqoq, avtomatlashtirilgan); - "maslahatchi" tizimi (ochiq, yo'naltirilgan, qo'llanma); - darslik yordamida o'rganish (ochiq, yo'naltirilgan, avtomatlashtirilgan) – mustaqil ish; - "kichik guruhlar" tizimi (siklik, tarqoq, qo'llanma) – o'qitishning guruhli, tabaqalashtirilgan usullari; - kompyuterni o'qitish (siklik, tarqoq, avtomatlashtirilgan); - "repetitor" tizimi (siklik, yo'naltirilgan, qo'llanma) – individual o'qitish; - oldindan dasturlashtirilgan dastur mavjud bo'lgan "dasturlashtirilgan o'rganish" (siklik, boshqariladigan, avtomatlashtirilgan). Pedagogik texnologiyaning prinsipial muhim tomoni – bu talabning ta'lim jarayonida tutgan o'rni, kattalarning bolaga munosabati. Bu yerda bir necha turdagi texnologiyalar mavjud: a) avtoritar texnologiyalar, unda pedagogta'lim jarayonining yagona sub'yekti, talaba esa faqat "ob'yekt", "tishli". Ular maktab hayotining qat'iy tashkil etilishi, yoshlarning tashabbusi va mustaqilligini bostirish, talab va majburlashni qo'llash bilan ajralib turadi; b) talabning shaxsiyatiga yuqori darajada e'tibor bermaslik didaktik texnologiyalar bilan ajralib turadi, bunda pedagogva yoshning sub'yekt-ob'yekt munosabatlari ham ustunlik qiladi, o'qitishning ta'limdan ustunligi va didaktik vositalar eng muhimi hisoblanadi. shaxsni shakllantirish omillari. v) yoshlarga yo'naltirilgan texnologiyalar bolaning shaxsiyatini butun maktab ta'lim tizimining markaziga qo'yadi, uning rivojlanishi, tabiiy imkoniyatlarini ro'yobga chiqarish uchun qulay, ziddiyatli va xavfsiz sharoitlarni ta'minlaydi. Ushbu texnologiyada bolaning shaxsiyati nafaqat mavzu, balki ustuvor mavzudir, bu qandaydir mavhum maqsadga erishish vositasi emas, balki ta'lim tizimining maqsadidir (avtoritar va didaktosentrik texnologiyalarda shunday). Bunday texnologiyalar antroposentrik deb ham ataladi . Shunday qilib, shaxsiyatga yo'naltirilgan texnologiyalar antroposentrizm, gumanistik va psixoterapevtik yo'nalish bilan ajralib turadi va talabning ko'p qirrali, erkin va ijodiy rivojlanishiga qaratilgan. Shaxsga yo'naltirilgan texnologiyalar, insoniy-shaxsiy texnologiyalar, hamkorlik texnologiyalari doirasida mustaqil yo'nalishlar sifatida ajralib turadi.

XULOSA

Xulosa qilib Pedagogik texnologiya va ta'lim texnologiyasi ko'pincha sinonim sifatida ishlatiladi, chunki "ta'lim" atamasining zamonaviy talqini shaxsiyatni tarbiyalashni ham o'z ichiga oladi, unga ma'lum bir qiyofani beradi. Yuqoridagilarni umumlashtirgan holda shuni ta'kidlash kerakki, umumiy ma'noda pedagogik jarayonni texnologiyalashtirish uning rivojlanish tendensiyasi bo'lib, u o'quv jarayoni samaradorligini oshirishga qaratilgan, yoshlarning rejalashtirilgan ta'lim natijalariga

erishishini kafolatlaydi. O'qitish texnologiyasi o'rganish nazariyasi va uni amaliy amalga oshirish o'rtasidagi bog'lovchiga o'xshaydi. Nazariyadan o'quv jarayonida foydalanish uchun ilmiy bilimlarni texnologiyalashtirish, pedagogik muammolarni hal qilish vositasiga aylantirish kerak.

REFERENCES

1. Mirziyoyev Sh.M. 2017 yil 27 iyuldagi "Oliy ma'lumotli mutaxassislar tayyorlash sifatini oshirishda iqtisodiyot sohalari va tarmoqlarining ishtirokini yanada kengaytirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3151-sonli qarori.
2. Афанасьева И.В. Вопросы интеграции науки и образования. Таълим технологиялари. – № 4. Тошкент, 2007. – С. 24-25.
3. Йенш Е.Р. Zur Eidetik und Integration Typologie, 1941. Философский энциклопедический словарь ред.-сост. Е.Ф. Губский и др, 2003. – С.128.
4. Bakhtiyarova, Y. M., Shukhratova, S. I., Izatullaeva, I. I., Muysinjanova, Y. D., Yureva, F. L., & Mamadjanova, K. M. (2022). INDEPENDENT EXTRACURRICULAR WORK OF STUDENTS OF TECHNICAL HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN THE CONDITIONS OF A CREDIT MODULAR SYSTEM. *Journal of Pharmaceutical Negative Results*, 3302-3305.
5. Mamura Bakhtiyarova Yuldosheva (2022). THE STYLISTIC SIGNIFICANCE OF TRANSLATING PORTRAITS UZBEK NOVELS INTO ENGLISH. *Academic research in educational sciences*, 3 (2), 224-228. doi: 10.24412/2181-1385-2022-2-224-228
6. Yuldasheva, M. B. (2020). HISTORY OF THE ENGLISH UZBEK TRANSLATION. *Theoretical & Applied Science*, (3), 11-14.
7. Yuldasheva Ma'Mura Bahtiyarova (2020). The organization of the mental lexicon. *Наука, образование и культура*, (1 (45)), 44-45.
8. Bakhtiyarova, Y. M. (2022). RELATION OF COMPARATIVE STYLISTICS WITH TRANSLATION THEORY
9. Bakhtiyarova, Y. M. THE ROLE OF CULTURAL AND STYLISTIC ASPECTS IN LITERARY TRANSLATION.
10. Saidbaxromova, S. B., & Baxtiyarova, Y. M. (2023). TALABALARNI ILM-FANGA JALB ETISHDA TA'LIM TIZIMI MODERNIZATSIYASI. *PEDAGOGS jurnali*, 25(2), 118-121.
11. Saidbaxromova, S. B., & Baxtiyarova, Y. M. (2023). ABDULLA AVLONIYNING PEDAGOGIK QARASHLARINING BUGUNGI KUNDAGI AHAMIYATI. *World scientific research journal*, 11(1), 60-65.